

Xavier Pla desvela l'enigma de Pla a “Un cor furtiu”

elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2398646-xavier-pla-desvela-l-enigma-de-pla-a-un-cor-furtiu.html

Xavier Pla, al menjador del Mas Pla de Llofriu, poc abans de la roda de premsa de presentació del llibre QUIM PUIG.

Eva Vázquez - Llofriu

Tan reticent com era a mostrar-se, enterrant-se en tones de paraules, Josep Pla va temptejar a finals dels anys cinquanta com a mínim quatre persones perquè li escrivissin la biografia. Eren el pintor Pere Bech, l'escriptor i veterinari Ventura Ametller, el periodista Manuel Ibáñez Escofet i el llavors jove periodista Baltasar Porcel, i cap d'ells no se'n va sortir. Pla buscava “un transcriptor, més que no pas un biògraf”, que estigués disposat a assumir un treball supervisat al detall per llegar a la posteritat la imatge que més convenia a l'interessat, i cap dels candidats no va voler o no es va veure amb cor de sotmetre's a aquest control, de manera que el projecte va quedar en l'aire. Existien, però, esborranys i guions d'aquells encàrrecs frustrats (de Pere Bech, un manuscrit sencer, amb el títol no pas gens desafortunat de “Mirall errant”) que a l'assagista i professor Xavier Pla (Girona, 1966), en el moment d'emprendre la seva pròpia labor de biògraf, ja van advertir-lo del repte descomunal que tenia al davant. Amb la llibertat de no tenir Pla guiant-li la mà però amb la consciència ferma que havia de cenyir-se als fets documentables, Xavier Pla ha pogut gratar en aquelles zones d'ombra de les quals l'escriptor va procurar esborrar el seu rastre fins a lliurar una biografia de més de 1.500

pàgines en paper fi, *Un cor furtiu* (Destino), que així i tot continua deixant molts interrogants oberts, en especial els que tenen a veure amb les seves activitats d'espionatge durant la Guerra Civil.

ADVERTISING

En una roda de premsa llarga i intensa celebrada al Mas Pla de Llofriu, seguida en un silenci escrupolós que manifestava el respecte per la feina realitzada i per l'escriptor de qui tractava, "un dels més grans de la literatura del segle XX", Xavier Pla va avançar que Pla, en efecte, havia treballat per al Servei d'Informació del Nord-est d'Espanya, el SIFNE, la xarxa d'espionatge antirepublicana, des de 1936, però la llegendària estada a Marsella que ha sustentat el seu paper d'agent secret no va durar pas més d'una setmana, com li han permès confirmar quatre quartilles inèdites on l'escriptor va enumerar dia per dia, "quasi hora per hora", on va ser entre el juliol de 1936 i el gener de 1939. I era a tot arreu: a Marsella, a Gènova, a París, a la Provença, a Madrid, a vegades en dues o tres adreces diferents el mateix dia. "Estava fugint?", es pregunta Xavier Pla, que a la biografia es limita a consignar aquestes enigmàtiques anades i vingudes perquè cap altre document fiable li ha permès donar-hi resposta. En tot cas, les úniques dades que ha localitzat encara estenen més desconcert sobre aquesta etapa: un informe del SIFNE conservat a l'Arxiu de l'Exèrcit d'Àvila en el qual es retreu que Pla es passi el dia tancat a l'oficina en lloc de vigilar al port l'entrada dels vaixells republicans, i un certificat expedit per Josep Bertran i Musitu, cap d'aquest servei d'espionatge franquista, en què l'acredita com a agent que es fa passar per "*un elemento rojo*".

En canvi, sí que ha pogut constatar que qui va proveir-lo dels mitjans de subsistència durant el conflicte bèl·lic no va ser Francesc Cambó, com es creia fins ara, sinó el pare d'Adi Enberg, la seva companya des dels anys vint, Halfdan Enberg, cònsol de Dinamarca. Gràcies a la troballa d'una petita agenda de 1944 que certifica els seus contactes amb mitja dotzena d'agents secrets nord-americans i anglesos, ha comprovat també que Pla havia format part, des de l'Escala, de la xarxa d'evasió de soldats aliats atrapats a França durant la Segona Guerra Mundial a través de la Costa Brava: "És una ruta molt menys investigada que el pas pels Pirineus, però amb el seu germà, Pere, es van arribar a comprar una barca de dotze metres, per a la qual van necessitar un motor de gran potència, i ell es va treure el títol de patró aquell mateix any. Tothom li demanava per a què volia una barca tan grossa."

La relació amb les dones de la seva vida, sobre les quals no va escriure ni una ratlla en tota l'Obra Completa, com tampoc de la guerra, Xavier Pla ha aconseguit "donar-los veu i cara a totes", fins i tot de l'última descoberta, Luz de Santa Coloma, una joveneta de bona família que va conèixer al vaixell, quan tornava de visitar Aurora Perea a Buenos Aires l'any 1958, i amb qui va viure un amor platònic, o més aviat, l'enyorança de la joventut perduda. De tota manera, Xavier Pla sosté que Adi Enberg, de qui també ha pogut consultar per primera vegada la correspondència, va ser la parella més important de Pla, amb qui encara s'escrivia als anys setanta. "Aquesta és una altra descoberta sorprenent: l'home esquerp i misogin va ser molt estimat, i va mantenir bones relacions amb totes les seves dones fins i tot després de la ruptura."

El títol del llibre, *Un cor furtiu*, reflecteix el temperament sempre escàpol i esborradís de Josep Pla, que “oblida i oculta, que escampa pistes falses, que explica tant com ficcionalitza”, però que alhora ho guardava tot: unes 35.000 cartes rebudes, totes inèdites, i milers de documents, des de quaderns de notes, agendes i dietaris, fins a factures, telegrams, bitllets de metro, receptes mèdiques o invitacions de casament. Un material ingent en el qual Xavier Pla s’ha submergit al llarg de deu anys per acabar creant el retrat més complet de l’home que afirmava que cap pintor seria capaç de dibuixar-li amb exactitud el rostre. La presentació pública de la biografia serà aquest dimecres a la Fundació Pla de Palafrugell (19 h).

[Desar la notícia al meu compte](#)

[Escriure un comentari](#)

[Identificar-me](#). Si ja sou usuari verificat, us heu d'identificar. [Vull ser usuari verificat](#). Per escriure un comentari cal ser usuari verificat.

Nota: Per aportar comentaris al web és indispensable ser usuari verificat i acceptar les [Normes de Participació](#).